

Rakvere 3. algkooli juubel.

800 endist õpilast aktusel. — Kõlalisel sise- ja välismailt.

Riigivanem istutas tamme.

Pühapäeval, 14. septembril pühitjes Rakvere linna 3. algkool, endine kreis- ja linnakool, oma 125 aasta juubelit. Kõlalisel, peamiselt endiseid õpilasi, oli haruldajest rohkesti tultu tulnud. Ntute ajaks kooli hoovile kogunud inimesi oli umbes 800.

Kell 10 saabus autol riigivanem Otto Strandman ühes haridusministri Hünersoni ja riigikogu abiesimehe Pennoga. Kõrgeid koolilisi termitas koolimaja ette üles seatud autokompanii. Kohal olid ka linnapea, maaval. esimees ja teised kohalikud tegelased.

Ntute avas juubelikomisjoni esimees, praegune 3. algk. juhataja Andreson, andes kõhiteje ülewaate kooli ajalooft ja komisjoni tööst. Selle järele pidas waimuliku talituse praost Rutopõid Tartust. „Kõik siin koos wiibivad endised õpilased on wõidelnud, kes wõõrilt, kes kodumaal — Eesti eest. Noorte hooliks olgu jumala abiga neid kaamutusi kaitsda...“ ütles ta. Elawate hulgast lahkunud õpilastele ja õpetajatele lauldi mälestusteks „Digemal jumal sul.“ Järgnes palwe.

Palwe järele ajas kõnetooli hra riigivanem. Termitas wabariigi walitjuse nimel ja ka isiklikult kui endine õpilane, kõiki õpetajaid ja õpilasi kreiskooli, linnakooli ja kõrgema algkooli päewist.

„Haridus ja töd on see, mis riiki ja rahwast edasi wiib. Kuigi asutatud kool 125 a. tagasi oli saksa keelne, ei saa me selleaegsete tegelaste peale kiiwiga wiisata, kui toodordsete oludega arwestame. Ka wenekeelne linnakool andis paljudes meie tuntud tegelastele hariduse, mis neile wõimaldas teistest õppeasutustest edasi pääleada. Ja kuigi kool on praegu ainult 3-klassiline, ei tee see teda halwaks. Nüüd annawad koolid kõigile niiluguse hariduse, nagu see aastajandi kestel tagasi sai õkaks nimelt ühiskulle. Selle sihi saamutamiseks tahet ja jõudu tödeld!“

Riigivanema kõnele järgnes hümn. Edasi-termitas Tartu ühiskooli poolt dohjent Mart, ka endine õpilane. „Suur hull endiseid õpilasi on läinud kaduma kodumaa le“, tuletas kõneleja meele. „Aga meie ei oska praegu arwestadagi tingimusi, mille-

dega toolord sunniti eestlasi laulma wõõrast laulu...“

Wirumaa haridusosjal. juh. Rosenberg termitas maawalitsuse poolt ja teatab, et maawal. on otustanud omandada juubelikooli albumi ja selle saata laiali kõigile algkoolidele.

Termitawad kõik kohalike teist- ja algkoolide esitajad. Ka wene ja saksa erakoolide juhid olid kohal. Wana kirjanik Jakob Piim ütles, et tema on küll siin koolis läinud ainult 45 päewa. Mitte lapsena, waid habemega lapsena. Ja kõneleb palwast. Siingi koolis ei sundetud eesti waimu maha suruda. Nagu wesi pressi all leiab endale mingiuguse wäljapääjutee, nii leidis siingi rahwastunne wõimaluse edasi walguda ühest jüdamest teise. — Ja meie riik on alles sarikate all, noorte lohus on jalkata koolis töd jama waimus.

Weel termitas linnapea ja organijatiioonide esitajad. Siis järgnes rida termitusi sissetulnud telegrammide palist, millest ajapuudusel riigikogu esimehe Einbundi oma ja mõned teised tähtsamad ette loetats. Pangenud õpilaste mälestustahwel awati jüdamliku lauluga juubelikoorilt „Ruhale, langesud koolid...“

Siis istutab riigivanem tubli paarijuulalise tamme kooltaeda, Wallimäe weerele. Hakatalse tänaval loguma rongikäiguks furnuaiale — lahkunud õpilaste ja õpetajate haudadele. Ges tiitarlapsed walgete lillesületäitega ja end. õpilastest koosneiw orlester.

Huwitaw on kuulda selles summalises peres, kus niipalju segi punapõselisi noori ja paindunud turjaga hallpäid. Inimesed tunnistawad üksteist näkku minutite wiisi. Siis: „Ah, see oled ju sina! Kust tuled, kuidas oled elanud?“ Iestwad Iäeraputused. Stigutuspiisaraid walgub filmist hõbehallesse habemeistse.

Kaewupumba juures. „Soia ja käsi toru ees, ma wäntan,“ lausub keegi wanapoolne mees teisele omajugusele. Mõlemad naerawad wana koolipõlwe koerustüki üle, filmas niiste läige.

Seinaääres grupp nooremaid mehi. Keerleb elaw jutt ja naer. Keegi tõmbab tas-kust juttujakabi. Teised teewad nagu auto-maatjelt jedajama. Pakutakse üksteisele.

„Boisid, kas enne ka jeda oli, et igal terwe juttujakarp...“

Jlusa ilmaga logu linna inimesed jalul Terwe rahwameri walgub furnuaia poole. Jututõmin nagu mesilastepere. Mõne ühisku sõna püüab kõrw — „ta oli Persia piiri ääres lahingutes... see oli Ceutas, ase Gibraltaril wastas... Los Palmas... Allpool — Rio Grande...“ Wenekeelt, saksa keelt — nii keerleb jutt, kuidas elu-keerd mehi on lannud mõdda laia maailma.

Furnuaial. Siia on maetud wiist 14 endist õpetajat — kuipalju õpilasi, ei teagi. Ühe hana juures laulawad habetunud wanad mehed mingi wana-wana kirikulanu. Kuigi wiis ei ole puhas, haarab kujukilt jüdamenurgast laulu arkailine löla. J. Kunderi kalmul lihtja marmoristi juures peatab mõnigi mees lauen ja wajub nagu weidi nukralt mõttesse.

Kell 4 algas aiapidu Rahwaaias. Hra riigivanem esines pikema kõnega, selgitades meie praegust poliitilist seijulorda, sibusel selle ühte juubelipäewaga ja Wiru meeste iseloomule omase wijadusega. Wirulased laawad asju palju lainedast. Majandusline surwe ei löd neid nii lergesti rööpasi wälja, nagu jeda Nõuna-Eestis näha mõib. Wirumaa on annud meile esimesed eesti haritlased — Jaehmanni, Krentzwalbi ja terwe rea teisi. Need on kõik õstnud selge pea ja laugele ulatawa pilguga mehed. Juubelil pühitsewal loelil on siin kindlasti juured teened. Ja kui wirulased töd jalkawad endises waimus, end raskustest wana wijadusega läbi murrawad, on kodumaa tulewik kindlustatud.

Ohtul oli läsitööliste jelti jaalis. Lorradatud juurem looswiibimine, kust ligi 300 endist õpilast, ühes riigivanema ja teiste auwõõrastega aja mõttis. Kõneldi — naerdi — jahasid piisatadi. Südamed lüttis weel soojemaks Jakob Piimi tultne kõne; millele tormilised owatsoonid järgnesid.

Keskõöl lahkus riigivanem ja koolilised hakkasid laiali walguma. Salkades sammuti läbi kuwalge linna — kes toju, kes raudteejaama poole. Elustatud ühised mälestused aga pühivad koolilijail jellest päewast riinas wiist aastalünneteks.